

Naar mijn mening kan het voornemen tot het inkrimpen van de wildlijst alleen gezien worden als er naar de staande, complete jachtpraktijk wordt gekeken. Er sneuvelen immers naast de ca. 1.000.000 vrij bejaagbare dieren ook nog ca. 700.000 beschermde dieren per jaar. Mijn visie is daar dan ook op afgestemd.

In maart 2015 verscheen in de Volkskrant een artikel van Prof. Dr. Jozef Keulartz met de kop: "De Veluwe is de grootste schiettent van Noordwest-Europa". In dit artikel stelt hij dat het huidige natuurbeleid funest is voor biologische en ecologische processen, een beleid waarin jagers nog steeds de hoofdrol spelen. De natuur heeft een intrinsieke waarde en dat geldt dus ook voor de in het wild levende dieren. Zij hebben dus een eigen waarde, los van het nut voor de mens. Bij elke vorm van ingrijpen door de mens dient daarom de vraag centraal te staan of het noodzakelijk is dat er wordt ingegrepen. Er is voor dit standpunt een breed draagvlak in de samenleving.

De jacht wordt door belanghebbenden voorgesteld als substituut voor predatie door grote carnivoren zoals de wolf en de lynx. In Nederland wordt de omvang van populaties van grote hoefdieren echter al lang niet meer gereguleerd door predatie, maar door het voedselaanbod. Met dat gegeven wordt in het Nederlandse faunabeheer geen enkele rekening gehouden. Integendeel, door het instellen van zeer lage doelstanden wordt juist **voorkomen** dat het voedselaanbod het aantal hoefdieren kan reguleren. Bij de totstandkoming van Faunabeheerplannen is er dan ook geen enkele ruimte voor ecologen of organisaties die opkomen voor de rechten van het dier.

De plezierjacht houdt al vele jaren steeds meer gewone Nederlanders bezig, onderzoek toont aan dat het draagvlak voor plezierjacht verder afneemt. Nog slechts 3% van de bevolking is voor de plezierjacht. De kwalificatie plezierjacht roept weerstand op bij jagers, de reactie is veelal dat zoiets op de IJssel vaart. Maar in feite is "plezierjacht" een eerlijke benaming omdat het recht doet aan de realiteit. Een realiteit die door jagers steevast wordt verpakt in verhullend taalgebruik. Jagen heet dan opeens natuurbeheer; de jager haalt immers zijn geweer niet uit het foedraal vanwege een oude oerdrift, maar om de natuur. Een natuur die zichzelf klaarblijkelijk niet kan redden en die zij alleen in goede banen kunnen leiden. Aan die verbale mist maakt het woord 'plezierjacht' in ieder geval rigoureuus een einde.

Volgens de KNJV waken jagers over het ecologisch evenwicht, houden zij dierenpopulaties gezond en zorgen zij voor natuurbehoud. Ik ben echter van mening dat jagers hooguit aan biotoop beheer doen en dat dan alleen gericht op een beperkt aantal bejaagbare soorten. Natuurbeheer dient het algemeen belang, de plezierjacht dient vooral haar eigen belang. Saillant detail; het inperken van de jachtlijst leverde jaren geleden, net als nu, protesten uit de jachtwereld op. Feit is dat inmiddels niet meer wordt omgekeken naar de toen uit de Jachtwet geschrapte 24 soorten. Jagers waakten ineens niet meer over de populaties van die diersoorten.

In de discussie tussen jagers en dierenbeschermers komt steeds weer naar voren dat dierenbeschermers "geen snars" van de plezierjacht begrijpen" en dat is waar. Natuurvrienden kunnen er niet bij dat het je hobby is ca. 1.700.000 prachtige dieren per jaar dood te schieten.

Wat hen met name tegen de borst stuit is het feit dat in faunabeheerplannen, opgesteld door uitsluitend jagers en belanghebbenden, geen enkel alternatief voor het geweer, zoals b.v. afrasteren en verjaging te vinden is. Desondanks presenteren jagers zich steeds weer als verantwoordelijke natuurbeschermers. Zij jagen altijd met het grootste respect voor het dier en doen dat uiterst zorgvuldig, dat wil zeggen alleen als het aantal van de soort dat toelaat.

Maar het gaat slecht met de vrij bejaagbare soorten, wilde eend, haas en konijn en fazant dreigen op de rode lijst te belanden. Als jagers daarop worden aangesproken is de reactie: "Die kwalificatie wordt bewust in het leven geroepen door mensen en organisaties die gebaat zijn bij dit type berichten" Vervolgens jaagt men rustig door.

Er is echter geen enkele valide reden waarom de plezierjacht voorrang zou moeten krijgen als het b.v. om schadebestrijding gaat. Als er al door de mens met geweld moet worden ingegrepen, dan laat ik dat bij voorkeur over aan een professional die namens de samenleving het onvermijdelijke beulswerk verricht. En dan niet uit plezier, maar uit pure noodzaak. Het afnemende draagvlak voor de hobbyjacht en het feit dat er diervriendelijker preventiemiddelen voorhanden zijn die ingezet kunnen worden wijst erop dat de staande jachtpraktijk niet meer van deze tijd is.

Nederland is toe aan een andere, betere regelgeving. Natuurvrienden pleiten daarom niet alleen voor een verbod van de hobbyjacht op vrij bejaagbare soorten, maar ook voor regelgeving die niet door uitsluitend belanghebbenden wordt bepaald. Kort gezegd: zij willen van afschot naar preventie en daar sta ik vierkant achter.

De Australische filosoof Peter Singer is geen sentimentele man. Hij gelooft niet dat dieren beschermd moeten worden omdat ze zo koddig of zo aibaar zijn, maar omdat ze kunnen lijden. En omdat dat lijden zoveel mogelijk vermeden moet worden, hebben mensen de morele plicht dieren waar mogelijk daarvan te vrijwaren. Dieren hebben een intrinsieke waarde, een waarde die los staat van hun nut of gebruikswaarde voor de mens. Het dier verdient respect omwille van zichzelf, omdat het een levend wezen is dat pijn en lijden kan ervaren.

Niemand heeft in mijn ogen het recht in het wild levende dieren uitsluitend voor het eigen plezier te doden, ook niet omdat ze zo lekker zijn. Wilde dieren moeten niet genadeloos worden bejaagd, maar moeten met rust gelaten worden en daardoor de kans krijgen in vrijheid te leven en te sterven. De KNJV stelt dat er wordt gejaagd om te benutten, om te beheren en om te beschermen. Maar de werkelijkheid is dat zo'n 27.000 jagers gemiddeld 510 uur per jaar jagen. Zij verontrusten dus bijna 14.000.000 uur per jaar de natuur en alle daarin levende dieren en dat op een jachtgebied van 2.500.000 ha. Jagers laten ons ook graag geloven dat elk schot raak is, maar niets is minder waar. Uit onderzoek blijkt dat 36% van de ganzen met hagel in het lichaam leeft. (bron NREI, Aarhus) Volgens een ex jager sterft zo'n 30% van de aangeschoten dieren buiten het zicht van de jager. Zij lijden ernstig en ervaren een stressvolle doodstrijd. In het jagershandboek "Kleinwild" van Waidman, staat daarover het volgende:

In vele gevallen wordt of worden van de haas de achterlopers kapotgeschoten. Dit is heel duidelijk te zien. Het dier zal op het moment dat het schot doel treft, van achteren tegen de grond gaan, maar er toch weer onmiddellijk in een scheve houding vandoor gaan. Vaak slingert in zo'n geval het gebroken stuk looper — dus de poot — naast het dier. Zo heb ik eens twee uren besteed aan nazoek van een dergelijk aangeschoten haas. Niet gevonden.

Een week later zagen we in hetzelfde weiland, bijna op dezelfde plek, een haas. Dezelfde. Het dier kon nauwelijks nog lopen. Een van de achterlopers was vanaf de heup tot aan de sokken driemaal zo dik als normaal. Een voorloper was gebroken en sterk opgezet. De etter droop uit de hagelwonden op de rug en bij de gewrichten. We verlostten het dier van zijn aardse zorgen. Op zo'n moment ben je geneigd te stoppen met jagen."

In een interview met de Volkskrant, voorafgaand aan het artikel van Prof. Keulartz, zegt wildbioloog, ecooloog en hobbyjager Geert Groot Bruinderink daarover het volgende:

"Nut? Daar gaat jagen niet om. De verbroedering in het veld, de gelijkgestemdheid onder de leden van het groene gilde, de spanning van het ontdekken, het treffen of het ontsnappen een prooi vormen de belangrijkste ingrediënten van de jacht. Plezier is de belangrijkste drijfveer.

Verderop in het interview geeft hij aan dat het jagen op de vrij bejaagbare diersoorten (konijn, haas, wilde eend, houtduif en fazant) geen enkel doel dient, los van het plezier van de jager. Ook niet in de zin van schadebestrijding en ook niet altijd wat betreft populatiebeheer. Maar, zo stelt hij, "Het vlees is lekker en er is veel vraag naar."

Als we het genot van de jager buiten beschouwing laten kan men zich dus in alle redelijkheid afvragen hoe zinvol bejaging in feite is. Hoe zinvol is populatiebeheer in de wetenschap dat dieren in het wild zijn geëvolueerd in een omgeving met periodieke voedseltekorten. Het gevolg van voedselgebrek is dat ze in een spaarstand raken. Daarnaast neemt de onrust in de natuur nog steeds toe omdat de periode waarin gejaagd mag worden steeds vaker wordt verlengd. Er mag nu zelfs 's nachts worden gejaagd. Dieren trekken zich steeds meer terug en zijn steeds moeilijker te "beheren".

Volgens jagers is de jacht een effectief bestrijdingsmiddel tegen schade aan landbouwgewassen, overlast van wild voor de boer, vraatschade, wildaanrijdingen en overpopulatie. Echter, voor zover mij bekend, is er geen enkel onderzoek dat het effect van de door jagers beoogde doelen heeft gemeten. Men kan er daarom niet zomaar vanuit gaan dat de plezierjacht een effectief middel is tegen de hierboven genoemde problematiek.

Geert Groot Bruinderink zegt daar over:

"Als ecooloog wil ik weten, als je dan toch jaagt: wat is de invloed op populaties? En helpt het bij de bestrijding van landbouwschade, of bij het voorkomen van verkeersongelukken? Het grote probleem is: dat weten we eigenlijk niet.'

Ook het argument dat verkeersongelukken worden voorkomen door bejaging gaat niet op. Uit buitenlandse literatuur blijkt dat tijdens de afschotperiode de kans op wildaanrijdingen zelfs toeneemt als gevolg van vluchtgedrag. Het enige middel dat tot nu een positief effect heeft gehad tegen het aantal wilde dieren dat op de weg belandt is het uit rasteren van (snel)wegen.

Verder kan de kans op aanrijdingen worden beperkt door een verlaging van de snelheid van het verkeer en het overzichtelijk maken van de berm, zodat verkeersdeelnemers en dieren elkaar zien aankomen.

Natuurmonumenten heeft alternatieven bestudeerd:

Bij wegen waarlangs de berm breed en open zijn gemaakt, vinden minder aanrijdingen met wild plaats. Dat zijn de eerste hoopgevende resultaten van maatregelen die Natuurmonumenten heeft genomen. Langs twee wegen die door bossen lopen waar veel wild leeft, heeft Natuurmonumenten de berm vorig jaar open gemaakt. Het gaat om de Peeskesweg in het Bergherbos en de Sandbergweg in de Leuvenumse bossen (Veluwe). De betreffende berm is in beheer bij Natuurmonumenten. Automobilisten hebben meer zicht en zien wild eerder, zodat ze minder worden verrast als de dieren uit het bos komen. Omgekeerd is de verwachting dat de dieren alerter worden omdat ze vanuit het bos eerst in een open ruimte komen. Langs de Peeskesweg zijn tussen 2010 en 2014 16 reeën aangereden (hier leven geen herten en zwijnen). Langs de Sandbergweg zijn de laatste drie jaar 13 zwijnen, 12 reeën en 11 edelherten aangereden. Sinds de maatregel zijn er 2 zwijnen en 1 ree verkeersslachtoffer geworden. Als het aantal wildaanrijdingen laag blijft, zal Natuurmonumenten wegbeheerders, zoals gemeenten en provincie, aansporen waar mogelijk dezelfde maatregelen te treffen”.

(Bericht Natuurmonumenten, 12 juni 2015)

Wat vraatschade betreft blijkt het moeilijk ergens door schade-experts aangetoonde schadebedragen in land- of bosbouw te achterhalen. Als het om het voorkomen van schade aan landbouwgewassen gaat, dan ging dat vroeger in de provincie Gelderland heel anders. Boeren beschermden hun akkers tegen wildvraat door middel van wildgraven die bestonden uit een wal met aan de buitenzijde een greppel die het materiaal voor de wal leverde. Men beplante die wildwal met eikenhakhout en doornige struiken.

Het zou ook vanuit cultuurhistorisch perspectief van belang zijn die wallen en singels in ere te herstellen en indien nodig opnieuw te bouwen. Dit zou eveneens een welkom effect hebben op de door ons allen zo gewenste biodiversiteit.

Daarnaast kan wild van landbouwgronden heel goed worden geweerd door onder andere het gebruik van alarmpistool, apparaten die angstkreten laten horen, roofvogelvliegers en door inzet van b.v. border collies. Dit zijn maar enkele voorbeelden van diervriendelijke preventiemiddelen die ingezet kunnen worden.

Er is geopperd dat er, om schade door dieren te voorkomen een bepaling in de wet zou moeten worden opgenomen dat de hele voedselketen, dus niet alleen boeren, bijdraagt aan een fonds waaruit alternatieven voor het doden van dieren gefinancierd kunnen worden. Denk aan de aanschaf van verjagingsmiddelen en de inzet van verjagingsteams.

Uit onderzoek van het Planbureau voor de Leefomgeving is het volgende gebleken: "In Nederland is de biodiversiteit, afgemeten aan kwaliteit en kwantiteit van natuur, afgenomen tot ca. 15% van de oorspronkelijke situatie. Het verlies aan biodiversiteit is daarmee aanzienlijk groter dan elders in Europa en de wereld.

Er zijn verschillende oorzaken die bijdragen aan de drastische afname van onze biodiversiteit, maar in een artikel van het tijdschrift Nature (More species means less disease, 2010) wordt er een mogelijke verband gelegd met het jagen.

In dit artikel wordt aangetoond dat jagers een negatieve impact hebben op biodiversiteit. De overheid en natuurorganisaties benadrukken hoe belangrijk de biodiversiteit is voor de natuur en onze voedselproductie en zelfs op gemeentelijk niveau worden er in visies standpunten opgenomen ter bescherming van onze biodiversiteit. Wetend dat jagen een mogelijke bijdrage levert aan de afname van onze kwetsbare biodiversiteit is dit nog een reden om een eind te maken aan de plezierjacht. Volgens hoogleraar ecologie en natuurbeheer Han Olff spelen hazen en konijnen een grote rol in het functioneren van natuurgebieden. De schade die ze aanbrengen aan de landbouw noemt hij miniem.

Het is duidelijk dat het aantal hazen, konijnen en fazanten al jaren afneemt, dat geldt inmiddels ook al voor de wilde eend. Er wordt herhaaldelijk geconstateerd dat gefokte fazanten worden uitgezet voor de jacht. Dit leidde destijds zelfs tot Kamervragen. Dit staat dan ook in geen enkele verhouding tot het door de KNJV uitgedragen "waken over het ecologisch evenwicht en het gezond houden van dierenpopulaties" Laat staan voor het zorgen voor natuurbehoud

Er is wereldwijd onderzoek gedaan waaruit blijkt dat diersoorten zich prima redden zonder dat hobbyjagers populaties "beheren". In Nederland is er, voor zover mij bekend, geen enkel onderzoek dat de al vele jaren door jagers uitgedragen mantra's over populatiebeheer en schadebestrijding ondersteunt. Desondanks bepalen Faunabeheereenheden (uitsluitend bestaand uit belanghebbenden) in feite alles en overheden accepteren dat veelal klakkeloos. In faunabeheerplannen komt **geen enkel alternatief voor afschot** voor.

Zoals gezegd worden die Faunabeheer plannen door belanghebbenden opgesteld. Het toezicht op jagers geschiedt door jachtopzichters, veelal betaald door diezelfde jagers die ze zouden moeten controleren. De overheid heeft ook enkele handhavers in dienst, maar dat zijn er veel te weinig om van adequaat toezicht te kunnen spreken. Bovendien is er geen sprake van enige verantwoording over zowel de onderbouwing van het afschot als over de aantallen afgeschoten dieren. Dat moet duidelijk anders!

Vossen, beschermde dieren, zijn op dit moment feitelijk vogelvrij. Vraag is hoe zinnig dat is. Sinds 2015 is in Luxemburg een jachtverbod op vossen van kracht. De explosie van de populatie, zoals door tegenstanders van dit jachtverbod was voorspeld, is uitgebleven.

Recent is bekend geworden dat de vossenpopulatie in de afgelopen jaren stabiel is gebleven. De jacht op vossen blijft dan ook in Luxemburg verboden.

Natuurvrienden, waar ik mezelf ook onder reken verzetten zich dan ook tegen de staande praktijk waarbij veel te gemakkelijk ontheffingen worden verleend op grond van uitsluitend door belanghebbenden aangeleverde cijfers. Ontheffingen die soms regelrecht indruisen tegen de wet, internationale regelgeving en verdragen.

Het uitsluitend voor het plezier doden van dieren is niet alleen onacceptabel, er is ook weinig draagvlak voor in de samenleving. Uit onderzoek blijkt dat slechts 3% van de bevolking voor de plezierjacht is. Bijna driekwart van de bevolking is van mening dat jagen als hobby verboden zou moeten worden verboden.

Henk Leentvaar

Oud vz.Dierenbescherming OverGelder